

GAZETA MUZEALNA

nr 76/październik 2009 r.,
str. I-III

MIESIĘCZNIK MUZEUM ŻUP KRAKOWSKICH

Rynek w „rękach” archeologów

Przebudowa Rynku Górnego w Wieliczce to również zapoznanie się z jego przeszłością. Zadanie to powierzono archeologom z Muzeum Żup Krakowskich, którzy od maja bieżącego roku prowadzą badania wykopaliskowe oraz nadzór na wszelkich pracach ziemnymi w obrębie Rynku. Jako całość inwestycji badania są finansowane przez Urząd Miasta i Gminy Wieliczka. Zakres prowadzonych prac został określony po konsultacjach z przedstawicielami Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Krakowie na podstawie dostępnych danych historycznych oraz badań nieinwazyjnych.

Prace badawcze rozpoczęto w północnej części płyty rynku gdzie stwierdzono znaczne niwelacje tere-

nu. Do pewnego stopnia zaskoczył nas występujący w wielu miejscach niemalże całkowity brak nawarstwień historycznych i nowożytnych. Podobna sytuacja powtarza się w innych rejonach. Często ocalały jedynie warstwy o charakterze przemianowanym, w których natrafiono zarówno na zabytki neolityczne, ceramikę z okresu wpływów rzymskich, ułamki naczyń średniowiecznych współwystępujące z materiałami późniejszymi aż po wiek XIX. Pomimo tego udało się zidentyfikować znaczną ilość elementów zabudowy rynku zlikwidowanej w trakcie przebudowy z roku 1835. W kilku miejscach odkryto pozostałości wybrukowanych dróg oraz bruków na płycie rynku. Z zainteresowaniem śledziliśmy przebieg ułożonych z drewnianych rur instalacji wodnych znanych z zachowanych XIX wiecznych planów. Ciekawym elementem okazała się znajdująca się w pasie jezdnym

po południowej stronie Rynku pozostałość zbiornika na wodę, który przechodząc kolejne przebudowy występuje na planach od schyłku XVIII po fotografię z początku XX wieku. Nie mniej interesujące wydaje się być rozwiązanie odprowadzenia wody z rejonu Pałacu Prychockich, z którego zachowały się element kamienno-ceglanego kanału wraz z drewnianym zbiornikiem. Na kamienne mury i założenia rynsztoka natrafiono

również w północno-wschodniej części rynku w rejonie mocno nącej się pod górę ulicy Serafa.

Odkryto także kilka konstrukcji drewnianych zlokalizowanych na płycie rynku, które w dalszym ciągu poddawane są intensywnym badaniom.

Naturalnie, wszyscy pytają o jakieś niezwykle znaleziska, cenne skarby ukryte przez wieki przed ludzkimi oczami. Warto zaznaczyć, iż faktycznie znaleziono eksponaty, które można określić mianem „skarbu z wielkiego rynku”.

W jednym z obiektów odkryto monety średniowieczne, umieszczone w naczyniu glinianym, w ilości trzech kop groszy praskich. Po wstępnej identyfikacji stwierdzono, że są to monety bite przez dwóch władców Wacława II i Jana Luksemburczyka, panujących w XIII i XIV wieku.

W trakcie dalszych prac liczymy na kolejne odkrycia, które być może zainteresują mieszkańców Wieliczki i przybliżą ciekawą historię miasta.

Jarosław Fraś

Dziedzictwo UNESCO – inspiracją

X Międzynarodowy Plener Malarski Osób Niepełnosprawnych

Jak co roku, tym razem w dniach 3-4 września, w pięknej scenerii Wieliczki i Zamościa odbył się X Mię-

dzynarodowy Plener Osób Niepełnosprawnych. Wzięło w nim udział 70 osób, ilość miejsc była ograniczona. Artyści pełni twórczego zapału, przygotowani na każdą pogodę malowali, rysowali i świetnie razem się bawili. Szukanie inspiracji w architekturze Wieliczki i Zamościa stanowiło jednocześnie świetną okazję do poznania urokliwych zakątków i zabytków tych miast. Prace tworzone temperą, ołówkiem, akwarelą i pastelą. Jak zauważa jeden z uczestników pan Krzysztof: plener niepełnosprawnych to nie tylko możliwość twórczej realizacji, ale także okazja by poznać się nawzajem, nawiązać nowe kontakty, znajomości, wymienić uwagi na temat swoich prac czy przeprowadzić ciekawą rozmowę.

Wizualnym efektem pleneru będzie wystawa, którą będzie można oglądać od 6 listopada do 31 stycznia

w ekspozycji Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka na III poziomie kopalni.

Raj dla odkrywców

Europejskie Dni Dziedzictwa w Zamku Żupnym w Wieliczce już za nami. Dni otwarte obiektów historycznych to raj dla poszukiwaczy i odkrywców, którzy mogą zobaczyć i dowiedzieć się więcej niż zwykle. Oferta Zamku Żupnego na pewno spełniła te oczekiwania.

Propozycją wartą uwagi było wejście do Zamku Północnego, który na co dzień jest niedostępny. Możliwość zaglądnięcia za zamknięte dotąd drzwi zamkowych pomieszczeń, podziwiania widoków z okien intrygującego ganku biegnącego wzdłuż całego budynku, sprawiła zwiedzającym wiele satysfakcji. Zadowoleni byli też ci, którzy w bibliotece zobaczyli najstarsze dokumenty i książki pamiątkowe osób zwiedzających kopalnię. Na ich kartach za sprawą swych wpisów ożywały znane z historii postaci. Zainteresowanie tymi zabytkami to jeszcze jeden dowód na to, że dawne przedmioty mają swój urok i chętnie się je ogląda.

To nie koniec atrakcji. Warto było zobaczyć wystawę „Skarby bractw i cechów na ziemiach polskich” – tytuł

mówi sam za siebie. Z myślą o dzieciach i rodzinach przygotowano na niej zabawy edukacyjne. Przedsmakiem pobytu w kopalni było wejście do najstarszego szybu (poł. XIII w.) z modelem maszyny wyciągowej, a potem, dla równowagi, wejście na basztę (XIV w.) z zatrzymaniem się przy stanowisku warzelniczym gdzie warto było posłuchać opowieści o soli w dawnych czasach.

Zamek Żupny nierozzerwalnie związany jest z kopalnią. Jest też częścią ekspozycji Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka, którego najważniejsza ekspozycja znajduje się na III poziomie kopalni soli. O niej i o zamku opowiada ciekawy film „Solny skarb”,

którego projekcję także włączyliśmy do programu imprezy.

Ta ogólnoeuropejska impreza jest też okazją do przypomnienia, że Zamek Żupny cieszy oczy zwiedzających dzięki Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka, które wyremontowało go znacznym nakładem środków. Dziś Zamek Żupny jest zabytkową perłą na powierzchni miasta.

Zapraszamy na kolejne otwarte dni.

Małgorzata Bogucka

„Oczarowani Zamkami” I Ogólnopolski Konkurs Plastyczny - rozstrzygnięty

W marcu 2009 r. Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka ogłosiło I Ogólnopolski Konkurs Plastyczny pt. „Oczarowani zamkami”. Tematem konkursu były prace przedstawiające zamki istniejące po dziś dzień i znajdujące się w okolicy zamieszkania autora pracy. Realizacja tego przedsięwzięcia miała za zadanie zainteresować uczestników historią, kulturą i krajobrazem Polski, a także uświadamiać potrzebę ochrony zamków jako istotnej części naszego dziedzictwa narodowego.

Uczestnikami konkursu byli nie tylko uczniowie szkół powiatu wielickiego, ale osoby z najdalszych stron Polski, między innymi Malborka, Kwidzyna, Reszla, czy Szczecina. Do 30 czerwca 2009 r. nadesłano 302 prace wykonane przez 297 uczestników. Udział wzięły również szkoły i placówki artystyczne z Krakowa, Bochni, Dobczyc, Oświęcimia, Bielska Białej, Rzeszowa, Gliwic, Zabrze i Jeleniej Góry.

Warto zaznaczyć, że przyznano nagrody aż w IV kategoriach – i tak w kat. od 7 do 9 lat I nagrodę otrzymał Emanuel Kądziołka z Bochni, w kat II (10-12 lat) nagrodzono I miejscem Macieja Rosa z Zabrze, a w kat. III (13-15 lat) I nagrodę otrzymała Magdalena Jaroć z Gliwic, natomiast w ostatniej, IV kategorii (16-19 lat) I nagrodę otrzymał Mateusz Kosiółek z Rzeszowa. Obrazy nadesłane przez młodych miłośników malarstwa na nasz konkurs są niezmiernie ekspresyjne, nasycone emocją oraz poczuciem regionalizmu. Wykonane są różnorodną techniką; przeważnie pasteli i akwareli, ale można zobaczyć również zamki narysowane ołówkiem, kredkami woskowymi, wystąpiła także technika sepii i mozaika.

Nagrodzone prace można oglądać do końca października w Zamku Żupnym. Mamy nadzieję, że w przyszłym roku kolejna edycja również będzie cieszyć się dużym zainteresowaniem, a więc już dziś wszystkich chętnych zapraszamy do wzięcia udziału w konkursie.

Przemysław Jagielski

Drużyna piłkarska Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka – na medal !!!

19 września w Ośrodku Sportowo-Rekreacyjnym w Zabierzowie odbył się V Turniej Piłkarski Muzeów Krakowskich o Puchar Prezydenta Miasta Krakowa, w którym Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka po raz pierwszy wystawiło samodzielną reprezentację (w poprzednich latach w jej skład wchodziły także muzealnicy z Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego). Tegoroczny zespół w składzie: Robert Frankowski, Przemysław Jagielski, Piotr Janus, Wojciech Janus, Piotr Jasiński, Wacław Jaworski, Paweł Krokosz, Radosław Krztoń, Dominik Oleksy, Robert Sagan, Krzysztof Ziętek po 3 zwycięstwach, 1 remisie i 2 porażkach zajął zaszczytne III miejsce. Drużynie na drodze do zwycięstwa stanęły jedynie zespoły Zamku Królewskiego na Wawelu – zdobywcy II miejsca oraz triumfatorzy – Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie. Zawodnicy Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka zdołali strzelić przeciwnikom łącznie 10 bramek. Najlepszym strzelcem okazał się Piotr Janus – 4 bramki. Gole strzelali również: Dominik Oleksy – 3 bramki, Robert Sagan – 2 oraz Piotr Jasiński – 1.

Wyniki spotkań rozegranych przez Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka

MŻKW – Muzeum Historyczne Miasta Krakowa 0:0
MŻKW – Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie 2:3

MŻKW – Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie 4:0
MŻKW – Muzeum Armii Krajowej im. Generała Emila Fieldorfa „Niła” w Krakowie 1:0

MŻKW – Zamek Królewski na Wawelu 0:1

MŻKW – Muzeum Narodowe w Krakowie 3:1

Paweł Krokosz

Jak przygoda to tylko w Muzeum...

„Moja przygoda w Muzeum” jest konkursem plastycznym mającym już swoją tradycję, gdyż początkami sięga lat 90-tych. Warto przypomnieć, iż wyłonił wiele młodych talentów, przysparzając licznych nagród swoim uczestnikom. W tym roku wzięło w konkursie udział 47 uczestników ze szkół podstawowych, gimnazjów, liceów i domów kultury z Wieliczki, Krakowa, Niepołomic, Bochni, Nowego Wiśnicza, Woli Batorskiej, Zabierzowa Bocheńskiego, Pawlikowic, Mszany Górnej i Rudy Śląskiej, oraz dziesięć osób niepełnosprawnych – podopiecznych Środowiskowego Domu Pomocy w Lesznie. Wpłynęło 85 prac w pięciu kategoriach

wiekowych. Przyznano 13 nagród i 4 wyróżnienia. Wiele prac zachwycało dojrzałością techniki malarskiej i umiejętnością operowania kolorem. Jury wytypowało 6 nagrodzonych prac na XXXI Międzynarodowy Plener „Moja przygoda w Muzeum” organizowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Muzeum Okręgowe w Toruniu. Cieszymy się, że i w tym roku uczestników naszego konkursu nie ominęła nagroda. Wyróżnienie otrzymała Weronika Kozyra z Liceum Plastycznego w Krakowie z grafiką przedstawiającą komorę Saurau w podziemnej ekspozycji naszego Muzeum. Serdecznie gratulujemy! Najlepsze prace wyłonione przez Jury konkursu znajdują się na wystawie poplenerowej, której otwarcie nastąpi 9 października br. o godzinie 12.00 w Zamku Żupnym. Wówczas też wyróżnione osoby otrzymają nagrody.

Ewa Malinowska

Jury w składzie:

mgr Klementyna Ochaniak – Dudek, mgr Aneta Łapczyńska, mgr Robert Sagan, mgr Marek Skubisz przyznało następujące nagrody i wyróżnienia

W kategorii szkół podstawowych do lat 10 :

I nagroda Maria Stencel - Dom Kultury im. I. Gałczyńskiego w Krakowie

W kategorii szkół podstawowych do lat 13:

I nagroda Magdalena Majewska - Szkoła Podstawowa nr 1 w Bochni

W kategorii szkół gimnazjalnych :

I nagroda Maria Uchwat – Dom Kultury im Gałczyńskiego w Krakowie

W kategorii szkół średnich :

I nagroda Anna Jakubczyk – Liceum Plastyczne im. Jana Matejki w Nowym Wiśniczu

MUZEUM ŻUP KRAKOWSKICH WIELICZKA

ul. Zamkowa 8, 32-020 Wieliczka
tel. (012) 289 16 00, fax 278 30 28,

promocja@muzeum.wieliczka.pl
www.muzeum.wieliczka.pl

Redaktor naczelny: prof. dr hab. A. Jodłowski
Redakcja: E. Bednarowska-Guzik, M. Piera
Opracowanie graficzne: E. Giżycka
Zdjęcia: A. Grzybowski, M. Bogucka

Terminarz wydarzeń kulturalnych październik 2009 r.

ZAMEK ŻUPNY

Czynny od 1 września w godz. 9.00 – 14.30, codziennie z wyjątkiem niedziel i poniedziałków.

wystawa: „Skarby bractw i cechów na ziemiach polskich”
18 sierpnia - 15 listopada 2009 r.

Celem wystawy „Skarby bractw i cechów na ziemiach polskich” jest podkreślenie bogactwa kultury materialnej i duchowej cechów, bractw i organizacji zawodowych działających na terenach dzisiejszych ziem polskich, a w Wieliczce związanych z kopalnią funkcjonującą od końca XIII w.

O roli oraz znaczeniu bractw i cechów świadczą przechowywane w muzeach zabytki materialne w tym wyjątkowe i cenne np: róg Bractwa Kopaczy (1534 r.), srebrny kur Krakowskiego Bractwa Kurkowego, eksponaty związane z Krakowską Kongregacją Kupiecką, laska starszego bractwa oraz mosiężna lada i relikwiarz, srebrny puchar z kształcie okrętu z ok. 1620 r., ponadto kielich z godłem górniczym, kufle, wilkomy, dzbany i konwie a także pasyjki, krucyfiksy i obrazy patronów cechowych.

Patronat medialny: Radio VOX, TVP KRAKÓW, Polska Gazeta Krakowska, Mówią Wieki, TTG Polska

Wystawa pokonkursowa „Oczarowani zamkami”
18 września - październik

Prezentowane prace zostały wykonane w czasie I ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Oczarowani zamkami”.

Wystawa pokonkursowa „Moja przygoda w muzeum”
październik – 31 grudnia

Wystawa zaprezentuje prace plastyczne dzieci i młodzieży powstałe w czasie ogólnopolskiego konkursu „Moja przygoda w muzeum”

I Konferencja Muzeów Górniczych i Skansenów Podziemnych
15-16 października

Organizowana po raz pierwszy konferencja poświęcona będzie rewitalizacji i adaptacji do celów ekspozycyjnych zabytkowych wyrobisk górniczych.

Spotkanie rodzinne „Mama, tata i ja” pt. „Ślaziem skarbów i dawnych zawodów”.

18 października (niedziela).
Informacja i rezerwacja: Dział Edukacji i Promocji
012 289 16 33

Spotkanie Muzealne – „Skarby cechów i bractw”

21 października (środa), godz. 17.00, wstęp wolny

Stały patronat medialny wydarzeń muzeum: Radio VOX, TVP KRAKÓW, Polska Gazeta Krakowska